

izteči, ostane v mesu in ker kri prej v kvar gre in gnije, kakor meso samo na sebi, zato se tudi meso, ki je s tako zaostalo krvjo napolnjeno, prej vsmradi in pokvari. Torej kaže živali izpočite in o hladnem vremenu klati.

M. Razna perutnina sadunosne vrte mrčesja čisti. Razno perutnino na sadunosne vrte spuščati je koristno. Nikdar bi se kokošim, kopunom, racam, gossem ne smelo na sadunosne vrte braniti. Lansko jesen, tako pripoveduje neki kmetovavec, sem imel priliko obiskati sosedu, na katerega sadunosnem vrtu razna perutnina ni le smela noter in ven hoditi, ampak na katerem je bila tako rekoč doma. Lastnik mi je pripovedoval, da mu je bil sadunosnik, predno je začel perutnino na njega spuščati, le klavernega pogleda. Drevesa so slabo prospevala in sadja je bilo le pičlo. O taki pripovedi sem se jako začudil. Trava na vrtu je bila nizke rasti, plevelj potrebljen in drevje je tako lepo in krepko rastlo, da sem ga lastniku skoraj zavidal, ko bi kaj takega prav bilo. Rast drevja je bila močna in listja zdravega obilno. Sadja je bilo vse polno, da se je moralo podpirati in kar je še največ vredno bilo, bilo je vse zdravo in celo nič črvido. Tudi brez vsega drugega kvara je bilo. Lastnik mi je začel tolmačiti: „Kokoši poberó vse mrgoline in vse mrčesje, katerega najdejo na svojih potih. Kokoši tudi po noči posedajo po drevju in celo nesó na njem. To pravi lastnik mu ne dela nobenih neprilik. Plot 2 metra visok okoli vrta vso kuretnino vkup drži. Vrt je na 3 dele razdeljen, v ktere se potem kuretnina po potrebi spušča. Se ve da se more kaj takega le v takih sadunosnikih goditi, kjer je pod drevjem samo trava ne pa še sočivja ali kaj takega.

M. Peške sadnih dreves je treba nabirati. Po zimi se mnogo sadja zlasti jabelk in grušek povžije. Vsak povžiti sad ima več pešek v sebi. Te je treba nabirati in na primernem prostoru hranjevati. V zakurjeni sobi to ne gre. Najbolj jih kaže hranjevati med okni v kaki primerni posodi, v ktero se nekoliko subega tenkega peska, potočne glinje nasuje. Spomladi pa, ko začne zemlja tala prihajati, se v dobro vzrahljano gredo na primernem mestu posejejo ali po vrsti ali po celi gredi.

Kako in zakaj je dobro jeseni drevesa saditi. Vsak, kdor se peča s sadjerejo zna, da drevesa jeseni sajena gotovo in lepše rastejo, kakor ona, ki so spomladi sajena; prva prej in obilnejše rodijo, kakor slednja. Vsak pa, kateri drevje sadi, naj pazi, da okoli korenin ne bo votlo; tamkaj začnó korenine plesniviti, potem gnjiti, drevo boleha, in potem, ako že ne umrje, prvo, gotovo pa drugo ali tretje leto. Da pa pri korenini ne bode nikjer votlina, naj se rahle drobne zemlje na korenine potrosi. Sledeči način je — še boljši.

— Naj se naredi iz kravjeka, apna, pepela, in malo ilovice z gnojnico pomešana reč, ki naj bo gosta, kakor zidarsko ometalo, mazka ali mort. V to tekočino naj se drevesne korenine pomočijo, da se poprime tekočina korenin. Na ta način ne bode pri korenini votline, drevesce je še nekoliko pognojeno, in ker je pepel vmes, miši korenin ne glodajo. S tem mazilom se tudi lahko drevje maže, da jih zajci ne glodajo. Pregloboko sajena drevesa slabo rastejo in nočejo roditi. To jesen je sneg mnogo škode na drevju naredil. V drevesnicah so slabejša drevesa potrta. Zlo lepa drevlesa, s krono, kakor maščancki, hruške Ligel-ove maslenke, zimike, češnje itd. se dobivajo iz drevesnice Stegarjeve pri sv. Petru pod Mariborom po 25—30 kr. in sicer sama močna, ker slabejša je sneg potrl. Kdor drevesa želi, naj se taki oglasi, ker jih je le samo 1500 zdravih in lepih za oddati. Janko Stegar.

## Dopisi.

Iz Maribora. (Slavno zmagali smo Slovenci) pri volitvah v okrajni zastop, slednja trdnjava nemčurska je v naše oblasti. Dne 2. nov. prodrli smo v velikem posestvu, dne 12. novem. pa v kmetске skupini. Nemškutarji so zbrali še enkrat vse svoje sile. Letali so okoli in lovili Slovence, jim trgali bele listke, na katerih je bilo naših 10 mož zapisanih. Vse zastop. Zmagali smo! Od 160 volilcev prišlo je 131. Slovenci so imeli večino po 67, 68 in 69 glasov, nemškutarji pa so ostali v manjšini 62—65 glasov. Zmagali so torej: Robič Franc, Ramuta Danijel, Ladislav vitez plem. Tarnawiecki, Ferline Franc, Fluher Janez, Gert Janez, dr. Janko Serbec, Šikar Franc, Vajksel Anton in Simon Pavl. Propali so pa stari nemčurji v klub zelenim listkom, na katerih so bila tiskana jih imena: Franc Weingerl (sv. Jakob), Janez Novak (Bohova), Jožef Povoden (Pobreže), Franc Smonik (škoda, menda sam ni vedel, da so ga nemčurji na svoj listek zapisali), Franc Purgaj (leidersberški „šoter-Francel“), Franc Rečnik (Hoče), Adam Wiesinger (drugič propal), „voter“ Miha Wretzl (tudi drugič ostal na cedilu), M. Ursig iz Selnice in Franc Ledinegg (iz Poličje vesi), obadva „švogra“ leidersberškemu Purgaju. Živili vrli volilci; živili Slovenci! Skupina velikih trgovcev in obrtnikov voli tudi 10 zastopnikov. Slovenci so napravili nagodbo ali „kompromis“ z Nemci ter obljubili vsakega izvoliti, razun Seidla, ako nasprotniki volijo g. Bindlehnerja. Nagodba se je sprejela. Toda Nemci niso ostali pri danej besedi in so zbrisali g. Bindlehnerja ter vpisali Seidla. Toda premalo jih je prišlo volit in prodrli so prej dogovorjeni zastopniki, ker so Slovenci pošteno ostali mož beseda! Izvoljen je bil g. Bindlehner, zraven njega pa še: Kajetan Pabner, Anton Badl, Jožef Bankalari, Fr. Halbärth, E. Jäger, J. Kokošinek,

Jul. Pfriemer, Tom. Götz in Karl Scherbaum star., Seidl je torej drugič propal. Slovenci smo ga skoz dvojne dveri zahitili iz okrajnega zastopa vun, a skoz št. Lovrenski okenjak v puščavi nam je vendar vplezal. Mariborsko mesto je namreč izvolilo 9 zastopnikov, čijih imena so: dr. Dubač, M. Marko, J. Girstmayer star., dr. Reiser, dr. Schmiderer, A. Fetz, Jak. Peternel, dr. Lorber in David Hartmann (luteran in rodem Nemec iz Würtemberga, tisti, ki je bil pri volitvi v velikem posestvu propal), 1 pa trg št. Lovrenski v puščavi in tega izvoljenec je g. Konrad Seidl, bivši državni poslanec, bivši deželni poslanec, bivši načelnik okrajnega zastopa, bivši župan v Kamci in bivši itd. itd. Nekateri ljudje so res strašno žilavi! Vendar premagati jih je mogoče. Slovenci smo to v zadnjih 3 letih dovolj pokazali. Resna trdna borba za resnico in pravico je tudi tukaj Slovincem na korist, čast in slavo, prodrila. Hvala in slava blagim moževom, ki so slovenske volilce ob pravem času podučili iz zjedinili. Hvala in slava pa tudi volilnim moževom, ki so razdrli — nemčarski strah!

**Iz Dobrne.** Ako kedaj, to se gotovo letos lahko v pest smeji vsem nevernim Tomažem. Kdo neki? No, tisti vremenski prerok, iz kterega si ljudje radi norčujejo, rekši, da mora vsaj toliko paziti, da v koledar ne postavi ob poletju snega, ob zimi pa toče. Letos nam je naznanil po veliki pratiki, da bo de 15. oktobra mlaj, potem dež in sneg. Za sedaj mu svet ne more norcev briti ter očitati laži. Za njegov letošnji izrek bila je huda vojska; prepirala sta se dva letna časa, čas toplote in zime. V noči 15.—16. oktobra je trudni svet iz sladkega spanja budila močna burja; svetloba bliska, grmljavina, dež, vihar, vse to je tekmovalo za zmago. Potegnil je hladni veter, ostra zima stegnula je svojo mrzlo roko ter konec storila sovraženemu prepiru, sledeče jutro pa je človeško oko še žalostjo opazovalo nasledek ponočnega nemira, — zemlja bila je zagrnjena v belo, dober pedenj debelo pokrivalo, a drevje praščalo je pod nepričakovano težo mokrega bremena ter spuščalo raz sebe ud za udom, veja lomila se je za vejo. Vsled dolgotrajne toplote in suhega vremena žeja na zemlja se je sicer nekoliko vpirala zimskeji sili, ki je svojo moč kazala celi mili dan do večernega mraka spuščaje lahke pa precej pogubne bele kroglice. Skozi noč in sledeči (17.) dan bilo je oblačno, zvečer se je zjasnilo; dne 18. dobili smo mraz (— 3° R.), ki je po goricah povzročil ne malo škode. Prejšnja leta so naši vinogradniki začeli trgati precej zgodaj. Lani pred Terezijinim ni bilo časa za to, ker nas je božja roka obdarovala z obilno množino sadja ter je bilo s tem pospravljanjem dovolj opravka, pa tudi vzrok, da je pozneje za mošt manjkalo potrebne posode. Letos se je ljudem mililo, da bi prijazno solnce svoje tople žarke trošilo in vrstilo po obranih vinogradih; toraj so grozdje pustili zoriti na zelenjej trti.

Tiste, ki so pred snegom vinsko kapljico spravili v varno posodo, tiste lahko (v našej fari) prešteješ na prste. Dne 19. imeli smo zopet mraz (— 2° R.) potem lepo jasno, kakor prejšnji dan; sneg je skopnel po solnčnih krajih; v pondeljek (20.) oblačno, vlekel je jug, kteri je prenehal v noči ter svojo službo odstopil toplemu dežju, da je izpiral belo odejo do po poludne, dokler je naposled popolnoma izginila. To spremenljivo vreme nagajalo je ljudem ter jih motilo glede trgatve. Nekteri so brali med sneževanjem, drugi hitro po mrazu, tretji niso vedeli, da li bi čakali ali se lotili posla. Zmrznilo je le manje zrelo grozdje: pri vinu se ne pozna zdatna sprememba. Kar se tiče kakovosti, to je letošnja kapljica mnogo okusnejša od lanske: pivci jo hvalijo, češ, da jim se rada v glavi zvrti. Kolikost najbolje označiš s številkami, če rečeš, da so tisti, ki so vlani imeli 12 polovnjakov, letos naprešali po 6—7 (z redkimi izjemkami.) Lajnsko vino so v račun spravili večinoma le oni, ki so denar že zdavnaj zapravili za dačo in druge potreboče, t. j. dolžniki pri krčmarjih in ostalih kapitalistih. Za letošnji pridelek še slabo povprašujejo; stalno ceno dobiva navadno o Martinovem; za hektoliter ponujajo dosedanji kupci po 7—8 fl. a krčmarji prodajajo liter po 20 kr. — Dne 3. novembra nam je sneg znovič pokril že posušeno zemljo. Ob istem času so naši barantači dobili novega konkurenta v osebi nekega Abrahamovega, sina ki je baje prvi dotični naseljenec v krajih Savinjske struge; prišel je izmed ogerskih Slovencev, iz Murske Sobotne.

**Iz Kapele pri Radgoni.** Posejali smo to jesen še precej lahko in ugodnem vremenu, tudi hajdino, tikvi, in koruzinje smo za silo domov spravili, z repoj pa še se zdaj neki blatijo, bratva pa skoro golča ni vredna. Čisto malo grozdja je bilo, samo na mestah malo kaj več, pa še to trohico morali smo tako rekoč krasti pred snegom in deževjem. Sladka pa je kapljica, kakor nje že dolgo nismo imeli, ali kaj da kupcev ni. V obče se je leto 1879. nasproti lanskemu prav slabo pokazalo. Sadju celo nič, silje ima sicer boljše ceno, pa ga je polovico manje, vina pa je komaj tretjina, pa še za to nikdo ne pita, da si je izvrstno. Tudi lajnsko nema skoro nikake cene, razve kaj se ga v krčmi stoči, tam pač moramo najzadnejšo čmigo po tri gube plačevati. V tem oziru, mislim sem si že večkrat, je škoda, zakaj se uradno ostro ne opredeli, koliko da sme krčmar postavim za kos mesa ali za porcijo tega ali onega jela zahtevati; kajti zdaj se pogostem računi enemu drugemu več in prigodi se, či zaželiš pečeno pišče, da se krčmaričin „kelnar“ jezljivo odkvasi: „pri nas košta pišče tri ranjske“, posebno takrat, kedar ni dobre volje, ali pa, če ne more pozabiti, ka si ga svoje dni zaradi nerednosti in nemarnosti kregal. Nekdaj bilo je pri nas to vse drugače, pa časi se zdaj nekako hitro in čudno menjajo. To se vidi na primer tudi iz sledečega. Ko so pred tremi

leti na naglo iz šole iztisnoli učitelja g. Koemuta, s katerim smo bili, razve par liberalnih sršenov, vsi prav zadovoljni, so rečeni „sršeni“ odviše vriskali in skakali in na „feršidenesov“ račun pijančevali, in ko so se nazadnje po malem streznili, je „ober-sršen“ od veselja še pre htel dati péto mešo služiti, in glejte! zdaj pa bi ravno taisti pre rad dal na tri péte meše, laudamus in predgo, ko bi mogoče bilo g. Koemuta zopet nazaj dobiti. Tak se časi menjajo! Deklinec in dečki so prejšnja leta komaj čakali, da mine četrtek, da bi zamogli opet v šolo iti, zdaj pa njih moramo šiboj siliti, vsakovrstne izgovore si iztuhtajo, kako bi mogli doma ostati. Menda bom vam v kratkem obširneje razložil, odkod ta prikazen, zdaj samo toliko za „dobro jutro“.

Martin Srakoper, želar.

**Iz celjskega okraja.** (Svarjenje.\*) Uže dalje časa se na spodnjem Štajerskem, posebno v okraji celjskem, klati neki agent in kmetske ljudi na pristop k zavarovalnemu društvu „Concordija“ vabi. Denes se je skoro cela občina Dramlje vzdignila zoper tega sleparja in po zastopniku tožbo vložila pri konjiškeji sodnji. Bog jej pomozi! Kmetje, kateri so se po tem človeku pri „Concordiji“ zavarovati dali, vidijo, da so zapeljani in prevarani. J. R. je rekel namreč, da bode od 100 fl. zavarovane svote samo 10 ali 20 kr. plačevati letne zavarovalnine, zdaj pa, ko so zavarovani kmetje od „Concordije“ menjice dobili, je od 100 fl. še nekaj črez 1 fl. plačila. Manje premožni kmetje stokajo, stokajo, a pomagati se ne da. Rubež jim žuga. In kdo je tega kriv? J. R. in njegov prijatelj A. bivši pisac pri odvetnikih v Celji (zdaj zakotni advokat v Sentjurji na j. ž.) sedita kav-drajoča v krčmi in prigovarjata kmetom, naj se zavarujejo; zraven pa kujeta tožbe zoper zavarovane, katerim nij možno plačevati. Politizirata v nemškem jeziku, da kmetje njijno hudobno sleparsko postopanje še manje razumejo. Vrh tega se pa tudi iz njijnih ust semtertje glasé besede kakor: dumme windische bauer. Obadva sta sina slovenske matere, a zdaj sta seveda velika gospoda (!) in se nemškega jezika poslužujeta. Opomniti je treba, da se je agent J. R. še le kot občinski sluga nemški jezik nekoliko lemiti vadi, da ga pa še zdaj niti na pol zmožen nij. Naj jima bode tedaj nemška zemlja bolj rodovitna, ker se jima slovenski kmet nehče udati! T. B.

**Iz Celja.** Pretečeno soboto zvečer si zakurila kovaška pomočnika pri tukajšnjem živino-zdravniškem kovaču g. Volovšku: Matija Kolar iz Pilštajna pa Anton Senica iz Plaine, z ogljem v svoji spavnici ter se podata v posteljo. Drugo jutro so nju najšli mrtva; zadušila sta se. Bila sta na poštem glasu ter vsak še le 17 let star. Bodite vedno pripravljeni! — Nek služabnik grofa Draškoviča v Teharjih se je uni dan skušal obesiti; pa mu je spodletelo. Vrv, ob kateri je visel,

\*) Ponatis iz „Slov. Naroda“ zaradi velike važnosti! Ured.

bila je preslaba, ta se je vtrgala; „sirotej“ telebi na tla pa v brezavednosti obleži, dokler ga zopet zdravnik ne vzbudi. V odbor celjske čitalnice so se v zadnjem občnem zboru sledeči gospodje izvolili: G. dr. Josip Sernec ravnatelj; odborniki gg. dr. Kočevar, K. Hribovšek, Kokot, Vinko Krušič, Žičkar, Zupančič, Žolgar in Žuža Ivan. Kat. podpornemu društvu v Celji je pristopil čast. gosp. Jak. Zupančič, kaplan pri sv. Lovrencu na Dravskem polji z 2 gld. ter zraven tega poslal izročeni mu 20 gld.; po č. g. P. Donatu, kapucinu, je prejelo društvo za napravo božičnice 5 gold. Hvala dobrotnikom!

## Politični ogled.

**Avstrijske dežele.** Štajerske nemškutarje in liberalce hudo grize, da smo v mariborskem okraji Slovenci zmagali izvolivši g. barona Goedelna. Zato so na Dunaji močno rogovili, naj bi ne bil pri drugej volitvi predsedništva drugič in za celi čas zborovanja izvoljen v podpredsednika. „Vsakega, upili so, rajši, kakor tega slovenskega zve-ličarja, ki hoče Slovence od mrtvih prebuditi („nur diesen windischen Heiland nicht, der die Windischen von den Todten auferwecken will“). No, tako blebetanje uže poznamo Slovenci, predobro vemo, da nas hočejo — mrtve imeti. Toda na sramoto so postavljeni povsod. Ravno dnes 12. novembra smo si večino preborili v mariborskem okrajnem zastopu, a 11. nov. bil je baron Goedel zopet izvoljen s 172 glasovi zoper 150, katere je nemčur dr. Klier dobil. Volilci barona Goedelna so se veselili njegove prve izvolitve in se bodo še bolj, ko bodo brali o drugej. Slava baronu Goedelnu, živio kot podpredsednik državnemu zboru — mnogaja leta! Tudi druga dva prejšnja pred-sednika dr. Smolka s 176 in grof Koronini s 326 glasi sta zopet izvoljena. Nemški liberalci so torej v odločnej manjšini 150 glasov, vse zvijače, repe-čenje, repotanje, jeza in zabavljanje je zastonj. — Poslanec Fanderlik nasvetuje, naj bi se kolek pri novinah odpravil. V tej reči je močno želeli, da se vsaj za  $\frac{1}{2}$  krajcarja kolek zniža, če se uže ne odpravi. „Slov. Gospodar“ plačuje davka v kolekih  $2000 \times 1$  kr., t. j. vsako krat 20 fl., kar znaša v letu  $52 \times 20 = 1040$  goldinarjev, skoro polovico več, kakor zahteva uredništvo in oprav-ništvo. Toliki davek se nalaga listu, ki je pripro-stemu, torej ubožnejšemu, ljudstvu namenjen v po-treben poduk! Poslanci naši so prošeni, da se po-tegnejo za „Slov. Gospodarja“ v omenjenem smislu. Poslanec dr. Poklukar je zoper to, da morajo po-rotniki toliko časa pri sodiščih ostajati; naj bi se le politični zločini porotnikom v razsojevanje pre-puščali. Tiroleci so z grof Hohenwarthovim vod-stvom konservativne in narodne stranke jako za-dovoljni ter mu pošiljajo priznalna pisma. V Levo-vem na Gališkem je fabrika, ki dela vino brez grozdja, 15—25 kr. liter in je naglasila, da hoče